

Länsstyrelsen
Örebro län

Raoul Hjærtström
Direkt: 019/19 30 68
raoul.hjartstrom@t.lst.se
Fax: 019/19 30 28

BESLUT
2005-03-17

Dnr: 432-034 49-2004

Jernhusen AB
Box 520
101 30 Stockholm

Byggnadsminnesförklaring av Hallsbergs station, Hallsberg 5:4, Hallsbergs kommun, Närke

(2 bilagor)

BESLUT

Med stöd av 3 kap 7 § lagen (1988:950) om kulturminnen (KML) förklarar Länsstyrelsen att stationshuset och restaurangbyggnaden vid Hallsbergs station, Hallsberg 5:4 i Hallsbergs kommun, markerade med skraffering på bifogade karta, övergått till att bli byggnadsminne enligt 3 kap KML.

Med stöd av 3 kap 1 § KML förklarar Länsstyrelsen kontorsbyggnaden vid Hallsbergs station, Hallsberg 5:4 i Hallsbergs kommun, markerad med skraffering på bifogade karta, som byggnadsminne.

Med stöd av 3 kap 2 § KML meddelar Länsstyrelsen samtidigt följande *skyddsbestämmelser*:

Byggnaderna får inte rivas, vare sig i sin helhet eller delar därav.

Ingrepp får inte ske i byggnadernas stommar.

Byggnaderna får inte till sin exteriör byggas om eller förändras.

Byggnaderna skall underhållas så att de inte förfaller. Vård- och underhållsarbeten skall utföras på ett sådant sätt att det kulturhistoriska värdet inte minskar. Underhållet skall ske med material och metoder som är anpassade till byggnadernas egenart.

Det område kring byggnaderna som på bilagda karta avgränsas med röd heldragen linje får inte ytterligare bebyggas eller på annat sätt förändras.

BESLUT
2005-03-17

Dnr: 432-034 49-2004

Området skall hållas i ett sådant skick att byggnadsminnets utseende och karaktär inte förvanskas.

Upplysningar

Länsstyrelsen lämnar råd ifråga om underhållet av byggnaden.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen enligt 3 kap 14 § KML lämna tillstånd att byggnadsminne ändras i strid mot skyddsföreskrifterna.

Enligt 3 kap 21 § KML tillämpas beslut enligt 3 kap 1 § utan hinder av att talan förs mot beslutet.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Genom beslut av regeringen 1986-08-21 blev Hallsbergs station statligt byggnadsminne enligt förordningen (1988:1229) om statliga byggnadsminnen m.m. Fastigheten förvärvades från Staten av Jernhusen AB 2001-01-01. Enligt 3 kap 1 § KML skall ett statligt byggnadsminne som övergår till annan ägare än staten därmed utgöra ett byggnadsminne enligt samma lag. Länsstyrelsen skall enligt 3 kap 7 § KML i sådant fall utfärda en förklaring om detta. Länsstyrelsen har därför tagit initiativ till ärendet.

Några skyddsföreskrifter för det statliga byggnadsminnet Hallsbergs Station kom ej att fastställas. Ett förslag till utvidgning av byggnadsminnet och skyddsbestämmelser enligt 3 kap 2 § KML har efter ägarskiftet 2001 utarbetats av Riksantikvarieämbetet i samråd med Länsstyrelsen och Jernhusen AB.

Jernhusen AB har 2002-06-12 accepterat utvidgningen av byggnadsminnet och de föreslagna skyddsbestämmelserna.

Hallsbergs kommun har 2004-10-23 tillstyrkt förslaget till utvidgning av byggnadsminnet och utformningen av skyddsbestämmelserna.

HISTORIK

Banarbetet vid Västra stambanan slutfördes år 1862 vid Hallsberg. Genom anslutningar till Örebro, Motala och Mjölby etablerades Hallsberg redan

från början som en järnvägsknutpunkt. Den nuvarande stationsbyggnaden uppfördes 1886 efter ritningar av Adolf Wilhelm Edelsvärd (1824 – 1919). Restaurangbyggnaden, ursprungligen järnvägshotell, uppfördes 1864, och utvidgades vid en ombyggnad 1895.

Edelsvärd var en militärt utbildad arkitekt, han tjänstgjorde som ingenjörsofficer och drev samtidigt en framgångsrik arkitektbyrå i Göteborg. Edelsvärd blev 1855 Järnvägsstyrelsens chefarkitekt, en post som han kom att upprätthålla i fyrtio år, vilket innebär att huvuddelen av Sveriges stationshus tillkommit under hans ledning.

Edelsvärds främsta insats som arkitekt består i hans medvetna strävan att förena byggnadsteknisk utveckling och arkitektonisk gestaltning. Han var engagerad i tidens strävan att skapa modern arkitektur utifrån medeltida formspråk, men kom som arkitekt främst att få betydelse för träbyggande i de former som 1800-talets utvecklade sågverksteknik erbjöd. Han hade studerat byggande i England, och genom *Tidskrift för praktisk byggnadskonst*, där han var redaktör 1850 – 1853, sökte han ge spridning åt nya kunskaper och idéer inom byggnadskonsten.

Trots senare tidens om- och tillbyggnader har Hallsbergs stationshus tillsammans med restaurangen och kontorsbyggnaden bevarat väsentliga delar av den ursprungliga arkitekturen, och utgör ett sammanhållet och välbevarat exempel på en tidig stationsmiljö som gestaltats av Adolf Wilhelm Edelsvärd. De är också som byggnader mycket värdefulla dokument och monument över Hallsbergs betydelse som järnvägsknutpunkt i Sverige.

MOTIVERING

Enligt 3 kap 1 § KML skall ett statligt byggnadsminne som övergår till annan ägare än staten därmed utgöra ett byggnadsminne enligt samma lag. Länsstyrelsen skall enligt 3 kap 7 § KML i sådant fall utfärda en förklaring om detta. Länsstyrelsen har därför tagit initiativ till ärendet.

Stationshuset och restaurangen har genom sitt stora järnvägs- och arkitekturhistoriska värde skyddats som statliga byggnadsminnen. Länsstyrelsens skyddsbestämmelser är därför motiverade.

BESLUT
2005-03-17

Dnr: 432-034 49-2004

Kontorsbyggnaden utgör genom sin välbevarade ursprungliga karaktär en bärande komponent i den samlade stationsmiljön, det är därför motiverat att också den ingår i byggnadsminnet Hallsbergs station.

Detta beslut kan överklagas hos länsrätten i Örebro län.

Beslut i detta ärende har fattats av styrelsen. I beslutet deltog landshövding Sören Gunnarsson jämte ledamöterna Marie-Louise Forsberg-Fransson, Göran Arveståhl, Inger Högström-Westerling, Ewa-Leena Johansson, Margareta Karlsson, Sören Larsson, Bo Rudolfsson, Mats Sjöström, Helena Vilhelmsson och Anna Ågerfalk.

I den slutliga handläggningen deltog även länsassessor Per Undén.

Sören Gunnarsson
landshövding

Raoul Hjärtström
bitr länsantikvarie

Bilagor
Besvärshänvisning
Karta

Kopia till
Riksantikvarieämbetet
Lantmäterimyndigheten i Örebro län
Byggnadsnämnden i Hallsbergs kommun
Örebro läns museum
Lst/Bmreg